

Spijt over platteland

Van de 450 duizend kilometer aan sloten, hagen, houtwallen en andere perceelsafscheidingen in Nederland, is in de twintigste eeuw 95 procent verwoest. Maar wat let ons het landschap weer mooi te maken? Volgens Jaap Dirkmaat is dat nog winstgevend ook.

Geen ander land heeft zijn platteland zo drastisch ruilverkaveld als Nederland, afgezien van de vroegere DDR.

Maar daar bleven buurtschappen in tact en hier moesten boeren vaak zelfs hun boerderijen verlaten en verkassen naar een ruilverkavelingsboerderij.

In zijn nieuwe boek *Nederland weer mooi* roept Jaap Dirkmaat spijt op, spijt over hoe zoveel eeuwenoud landschappelijk

moois in een halve eeuw tijd is vernietigd. Spijt dat er zelfs geen karakteristieke delen van het cultuurland als monument bewaard bleven. Met uitzondering van enkele onbruikbare, geïsoleerde hoekjes van wat voorheen een ecologische hoofdstructuur van hagen en houtwallen was. Die restjes kregen natuurorganisaties in beheer, die ze vaak lieten verwilderen tot nieuwe natuur met grote grazers. Die spijt en het besef dat het Nederlandse platteland tot voor kort minder plat en al vrijwel niet open en kaal was, is een grote verdienste van dit boek.

Want wie herinnert zich dat nog? Wie een zondagse wandeling maakt door een snipper heggenlandschap, zegt volgens Dirkmaat "dat het hier nog zo mooi is, dat het wel buitenland lijkt". Terwijl Nederland er met zijn kleinschaligheid en enorme regionale variatie nog afwisselender uitzag dan de omringende landen.

Een tweede verdienste is dat Dirkmaat uiteenzet dat we de huidige 200 duizend kilometer prikkeldraad vrij eenvoudig weer kunnen opluisteren met heggen, houtwallen of sloten. Dat geeft hoop. De aanleg en het onderhoud daarvan kosten volgens hem 600 miljoen euro per jaar, peanuts vergeleken bij de 8 miljard die het plattelandstoerisme nu al jaarlijks oplevert. Een bedrag dat bijvoor-

beeld van de toeristenbelasting afgeroomd kan worden en dat zich aan recreatie dubbel en dwars terugverdient. Zo'n investering is volgens hem ook een schijntje vergeleken met de miljarden die we in de Rotterdamse haven steken, terwijl die slechts 6 miljard per jaar beurt.

De honderden foto's maken de teloorgang van het oude en de kansen voor een nieuw landschap zichtbaar. Daardoor is het een mooi kijkboek. Jammer alleen is het dat Dirkmaat een beschrijvende, soms stijve stijl hanteert. Misschien komt dat doordat de auteur in zijn uitlatingen belemmerd werd door mede-uitgever de ANWB, die zijn enorme achterban te vriend wilde houden. Hoe dan ook, een formulering als "Terugblikkend kunnen we niet echt tevreden zijn met ons landschap en de meest recente invulling die we eraan hebben gegeven" verwacht je niet van een man die in een interview gewoon zegt dat "we het landschap naar de kloten hebben geholpen".

Koos Dijksterhuis

Nederland weer mooi, op weg naar een natuurrijk en idyllisch landschap, door Jaap Dirkmaat, uitgave Stichting Cultuurlandschap Nederland & ANWB, 24,95, ISBN 9018021393.

